

„დაე, იყოს ოცნება“
(ემენ დავითაძის შემოქმედება)

„LET IT BE A DREAM“
(EMEN DAVITADZE WORK)

მაცვალა დავითაძე

სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
საქართველო, ახალციხე

თეა მამულაშვილი

თბილისის 107-ე საჯარო სკოლა
საქართველო, თბილისი

Makvala Davitadze

Samtskhe-Javakheti State University
Georgia, Akhalcixe

Tea Mamulashvili

Tbilisi 107th Public School
Georgia, Tbilisi

ABSTRACT

Relevance of the topic: The history of Georgian writing originates from the depths of time. The richest and most interesting Georgian literature has always reflected the common pain or joy that bothered or delighted Georgians. Adjara, one of the most indigenous and interesting parts of Georgia, makes a great contribution to the common literary treasure. Writers and poets from Adjara enriched Georgian literature, Georgian poetry, and journalism with their writing. Thus, studying their merits and creativity is a highly enviable task

Aim of the research: The present research aims to study the work and artistic analysis of the prominent twentieth-century poet, writer, publicist Emen Davitadze.

Main Conclusions: As a result of studying the work of Emen Davitadze, his scientific works, the following conclusion was made: We can evaluate the work of Emen Davitadze with his multifaceted work as:

- a) an interesting poet;
- b) a highly interesting prose writer;
- c) a publicist and public figure

საკვანძო სიტყვები: ემენ დავითაძე, ქართველი პოეტი, მწერალი, მკვლევარი, პუბლიცისტი, პატრიოტიზმი.

Keywords: Emen Davitadze, Georgian poet, writer, researcher, publicist, patriotism.

ქართული სიტყვაკაზმული მწერლობის ისტორია ჟამთა წიაღიდან იღებს სათავეს. უმდიდრესი და უაღრესად საინტერესო ქართული ლიტერატურა ყოველთვის ასახავდა იმ საერთო ტკივილსა თუ სიხარულს, რაც ქართველობას აწუხებდა თუ ახარებდა. საერთო ლიტერატურულ სალაროში უდიდესი წვლილი მიუძღვის საქართველოს ერთ-ერთ ძირძველ და საინტერესო კუთხეს - აჭარას. აჭარელი მწერლები და პოეტები თავიანთი ნიჭიერი კალმით ამდიდრებდნენ ქართულ ლიტერატურას, პოეზიასა და პუბლიცისტიკას.

აჭარამ აღზარდა არაერთი ღირსეული შემოქმედი, რომელთა პოეზიისა და მხატვრული სიტყვის გარეშე ბევრი დააკლდებოდა ქართულ სიტყვაკაზმულ მწერლობას. ამ შემოქმედთაგან ერთ-ერთი გამორჩეული პოეტი, მწერალი, პუბლიცისტი და მეცნიერი არის ემენ დავითაძე, რომლის სახელიც აუცილებლად ჩაიწერება ქართული ლიტერატურის ისტორიაში. მან მნიშვნელოვნად გაამდიდრა თავისი შემოქმედებით ქართული პროზისა და პოეზიის სამყარო. მისი პოეზია აგრძელებს და ავითარებს ქართული ლექსის ტრადიციებს. მისი შემოქმედება ყურადღებას იქცევს ინდივიდუალიზმითა და სისადავით. მასაზრდოებელ წყაროს სამშობლო, მშობლიური კუთხე წარმოადგენს, რომლითაც იწყება პოეტისა და შემოქმედის თითოეული დღე. სიცოცხლის სიყვარული, სილაღე, ამავდროულად სევდა და კაემანი, ნაღველი, რაც დაკავშირებულია მისი მშობლიური კუთხის, მრავალჭირგადანახადი აჭარის წარსულთან, იმ დიდ ტკივილთან, რომელიც დღემდე თავს ახსენებს აჭარას.

ემენ დავითაძის ცხოვრებისა და შემოქმედების მთავარი მიზანი თავისი კუთხის, თავისი ქვეყნის მოჭირნახულება, ერისკაცობაა.

მის შემოქმედებაში ორიგინალური და საინტერესოა პოეზიაცა და პროზაც, თუმცა თავად უპირველესად პოეტად მიიჩნევა თავს. პოეზიისადმი სიყვარული სულ პატარას, მე-2-3 კლასელ ბავშვს ჩამოუყალიბდა და ჩუმად და გულისფანცქალით დაწერილ ბჭკარედებს თავის უფროს ძმას აკითხებდა და რჩევასაც იღებდა.

მთიან აჭარაში გავრცელებულმა ხალხური შემოქმედებისა და მშობელი ხალხისადმი სიყვარულმა შეუწყო ხელი მასში პოეზიისადმი სიყვარულის გაღვივებას. მისი შემოქმედების ფორმირება ხდებოდა აჭარის ულამაზეს ბუნებაში, სწორედ ამიტომაც არაერთი ლექსი უძღვნა პოეტმა მშობლიურ ტბას, მთებსა და გარემოს.

ცნობილი ქართველი პოეტი, პუბლიცისტი, მწერალი და საზოგადო მოღვაწე, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ემენ დავითაძე დაიბადა 1947 წლის 16 დეკემბერს, შუახევის რაიონის სოფელ

გოგაძეებში, გამორჩეულ, ქართული ტრადიციების მქონე ავთანდილ დავითაძის ოჯახში. მამა ცნობილი ფინანსისტი, ერთ-ერთი მსხვილი სახელმწიფო სტრუქტურის შესაბამის სამსახურს განაგებდა, დედა - ფატი დავითაძე კი დიასახლისი იყო.

ემენ დავითაძე სოფლის დაწყებითი სკოლის დამთავრების შემდეგ სწავლას აგრძელებს ხულოს საშუალო სკოლა-ინტერნატში. 1968-1972 წლებში იგი ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის სტუდენტია, რომლის წარჩინებით დამთავრების შემდეგ მუშაობას იწყებს საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ბათუმის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში უმცროს მეცნიერ-თანამშრომლად; ემენ დავითაძემ 1972 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია, ხოლო მოგვიანებით მიენიჭა ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორის წოდება.

იგი 1975-1976 წლებში იყო გამომცემლობა „საბჭოთა აჭარის“ რედაქტორი, 1976-1991 წლებში გამომცემლობა „საბჭოთა აჭარის“ მთავარი რედაქტორი; 1991-1993 წლებში გამომცემლობა „საბჭოთა აჭარის“ დირექტორი.

2011 წლიდან დღემდე საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ტბელ აბუსერისძის სასწავლო უნივერსიტეტის პროფესორია.

იგი 40-ზე მეტი წიგნისა და სამეცნიერო ნაშრომის ავტორია.

1979 წლიდან არის საქართველოს მწერალთა კავშირის წევრი.

პოეტი, მწერალი, პუბლიცისტი, ღირსეული შვილი საქართველოსი. თავისი შეგნებული ცხოვრების მანძილზე მისთვის არ ყოფილა ერთი დღეც კი, რომ თავის კუთხეზე, მშობლიურ აჭარაზე არ ეფიქრა. აჭარის შვილი ყოველთვის ცდილობდა თავისი კალმით, პოეტური სიტყვით მოფერებოდა საქართველოს.

მდიდარი ლექსიკა, განათლების ფართო ჰორიზონტი, მშობლიური კუთხის ისტორიული წარსულის ბრწყინვალე ცოდნა აძლევდა შესაძლებლობას ეწერა, კალამი გამოეცადა პროზაშიცა და პოეზიაშიც.

მთა თავის ხალხიანად, თავის თქმულებებიანად პოეტის გონებასა და გულში იდებდა ბინას და შემოქმედებით გზაზე სულის საგზლად იყენებდა.

მწერლის შემოქმედება ორი დინებით მომდინარეობს: ესაა პროზა და პოეზია.

თუმცა თავად შინაგანად თავს პოეტად მიიჩნევდა და აღნიშნავდა: დიდი პროზაიკოსი მე ვერ შევიქმენი, მაგრამ მთებთან ურთიერთობა პოეზიაში გამომადგა, მთა მთლიანად ჩასახლდა ჩემშიო. მიუხედავად მისი ამ სიტყვებისა, ფაქტია, რომ მისმა კალამმა შექმნა შესანიშნავი პროზაული ნაწარმოებები. ჩვენი ძირძველი და უპირველესი საქართველოს, აჭარისა და ტაო-კლარჯეთის მხატვრული ისტორია, მისი წარსულია გადმოცემული ნაწარმოებში „სოფლის აღმაშენებელი“, რომლის ექვსტომეულმა პოპულარობა და სახელი მოუტანა ავტორს.

აჭარელი კაცის სიბრძნე, გონიერება, რამაც შემოინახა ეს კუთხე, მისი

ქართული სულიერება, მწერალმა ერთ წიგნად შეკრა და გამოსცა „ხათიბის სიბრძნე“ („ხათიბი – ჩემი წინაპარი“). რომელშიც თავმოყრილია ყველა ის სიბრძნე, რაც მას წინაპრისაგან გაუგია და სმენია. შემოქმედებითი შთაგონების წყარო კი საკუთარი ბაბუა ყოფილა. ნაწარმოები ერთგვარ „სიბრძნის პროზად“ შერაცხეს. მისი ავტორის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ მან, მრავალფეროვან ქართულ ლიტერატურულ სახეებს შეჰმატა აჭარელი კაცის სახე და წარმოაჩინა ის როგორც მებრძოლი, მამულისათვის თავდადებული და მშრომელი.

საინტერესოა ემენ დავითაძის პოემები ერთ წიგნად, რომელშიც გაშლილია აჭარის კულტურა, ტრადიციები.

მე-20 საუკუნეში სიუჟეტური პოემები თითქოს დავიწყებას მიეცა. თითქმის აღარ დაწერილი მსგავსი ტიპისა და ჟანრის პოემები ვაჟა-ფშაველას პოემების შემდგომ.

ბატონმა ემენმა ხელი მოკიდა სიუჟეტური პოემების წერას, რითაც ერთგვარად გააცოცხლა და გააგრძელა თითქმის მივიწყებული ეპიკური პოეზია, ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებისათვის დამახასიათებელი პოეტური ხერხები. არ არის ადვილი ფაბულა მისცე, საინტერესო თემატიკა შეარჩიო და შექმნა ეპიკური პოემა. ამ რთულ ამოცანას პოეტმა თავი მშვენივრად გაართვა. პოემების თემატიკა აჭარის წარსულიდან აიღო, დახვეწა, მისცა ემოციური შეფერილობა. თერთმეტი უნიკალური პოემის შექმნას დიდი დრო და ენერგია შეაღია პოეტმა,

სწორედ ამიტომ ემენ დავითაძე აჭარელ პოეტთაგან ერთადერთი შემოქმედი, ვინც ვაჟა-ფშაველას პრემია მიიღო.

მრავალმხრივი სამეცნიერო თუ შემოქმედებითი საქმიანობით დაკავებული ბატონი ემენის სამწერლო ნიჭი და ტალანტი უპირატესად და სრულად ჩარმოჩინდა მის ლირიკაში. 1969 წელს გამოცემული პირველი პოეტური კრებული „გზა მშვიდობისა“ მალე მოექცა ლიტერატურის კრიტიკოსთა ყურადღების ცენტრში, რადგან მის ლექსებს ახასიათებდა პოეტის ხელწერა და გამოირჩეოდა თვითმყოფადობით. ამ კრებულის შემდგომ გამოდის მისი ლექსების კრებულები: „თეთრი მიხაკები“, „დაწყვეტილი სიმები“, „სატრფიალო ლექსები“, „ღია ბარათები“, „მწიფე ლექსები“.

პოეტი ერთგან წერს: სამშობლოს სიყვარული მამოძრავებდა, აჭარის ავბედითი წარსული და მეიმედებოდა მისი აწმყო და მომავალიო. მისი ეს სულისკვეთება შესანიშნავად ჩანს ერთი ლექსის ბწკარედებში, თავის მშობლიურ კუთხეს რომ უძღვნა:

„მისი ღიმილი, მისი მოწყენა,
ობლის ცრემლივით წვიმა ალალი,
აჭარა – მტერთან შებმული რწმენა,
აწმყო, წარსული და მომავალი“.

მშობლიური სოფლის, კუთხის სიყვარულითაა ნასაზრდოები მისი ერთი ლირიკული ლექსი. მშობლიური მხარის ტბაც კი მისი სულის

მასაზრდოებელი და შთამაგონებელია, ურომლისოდაც პოეტს ვერ წარმოუდგენია მომავალი: „უშენოდ ბაღსაც ვერ გავზრდი, უშენოდ ლექსსაც ვერ ვშობ – წერს პოეტი ლექსში „ჭინჭაოს ტბაო, ქალი ხარ“.

ესათუთება პოეტი ჭინჭაოს მშობლიურ ტბას უადრესი გულახდილობით და ერგვარ პირობასაც დებს მშობლის წიპნაშე:

„თუ ლექსის ხანძარს დავურჩი,
თუ ვედარასფრის დავნელდი –
შენ გრილ სხეულში დავუცდი
ბედს, როგორც თავფარავნელი“.

პოეტისათვის ყველაზე მეტი ბედნიერებაა, თუ მშობლიური კუთხე მოეფერება და არ მოაკლებს ნაჩვევ სითბოსა და გემს „გემს ნუ მომაკლებ დანაჩვევს“ – მიმართავს მშობლიურ ტბას, რომელიც მთლიანად სამშობლოს მეტაფორაა.

პოეტურად გამართული, გულწრფელი და ალალი გრძნობითაა შექმნილი პოეტის ლექსი, რომლის მთავარი ადრესატი სამშობლო – საქართველოა, ხოლო ლექსის ლირიკული გმირი ერთგული შვილია თავისი სამშობლოსი... ძველ იბერთა და კოლხთა შთამომავალი, რომელსაც თავისი კუთხის ისტორიული წარსული, ტანჯვა არასოდეს დავიწყებია. სარფს მიღმა საქართველო მისი სულის წუხილია, სარფს გაღმა დათაღბული საქართველო დარჩენილი: „და მიცოცხლდება უმაღ წარსული, როცა სარფს გაღმა გავხედავ თაღბებს,“ – წერს პოეტი.

მეტაფორულია სტროფი, რომელშიც ლექსის ლირიკული გმირი, რომელიც თავად პოეტია, წარმოგვიდგება თავისი შინაგანი სულიერი სამყაროთი. „სულის მარლით სავსე, რომელსაც თავისი წამების ჩუმი მოწმე – ზღვა ლომა ხარივით კარზე დაბმულ ერთგულ მესაიდუმლედ ჰყავს:

„ვარ მეზადური მარლის სულით
და ნიჟარების ჩხრიალით სავსე,
ზღვა ჩემი ტანჯვის მოწამე ჩუმი,
ლომა ხარივით მიბია კარზე“.

მშობლიური მთების სიყვარულია პოეტის საგზალი, რომელსაც მუდამ გულით ატარებდა და მისი სიყვარული აძლევდა ძალასაც და პოეტურ შთაგონებასაც:

„მით ვკვალე ბილიკ–ბულაკი,
ჩემიც, თქვენიც და ყველასიც.
მთებო, მოწველეთ ნისლები,
იმათი ცვარი შემასვით,
რძედ მომდის აჭარისწყალი
ნაწველი დედიფერასი!“

აჭარის ისტორიის ქარიშხლიანი დღეები ცოცხლდება ლექსში „პოეტის სიმღერა“

აჭარელი კაცის სულიერება, დედა სამშობლოს ერთგულება და მისთვის თავდადება გამოსჭვივის ლექსის სტრიქონებიდან: „ქართველის ველები ძიძებად მყვანდა, ქართულ სიმღერას ვედექ დარაჯად“ – წერს პოეტი.

ხმლებით ნაწერ ისტორიში მისი უდავო წვლილიცაა და ამბობს:

„გადავრჩი ასე, ასე მოვედი,
ვანს ვუვლიდი თუ მზეს ვუგალობდი
მე სული მიდგას საქართველოთი,
და დაჭრილ გულზე ლექსი გადმომდის“.

რამ შეაძლებინა აჭარას, აჭარელ კაცს შეენარჩუნებინა თავისი მხარე, სამშობლო, გულში შეენახა რწმენა. პოეტისათვის ეს არის უწმინდესი წიგნი – ბიბლია:

„ბიბლია ჩემი ბიბლია“ – წერს პოეტი, ხოლო უდიდეს გასაჭირსა და ავბედითი ისტორიის ქარტეხილებში გაძლების უნარიც სწორედ რწმენის, ბიბლიის უპირველეს დამსახურებად მიაჩნია: „მით გავძელ, რაც გამიძლია, მით გავძელ, რაც გამიძლია!“ – ამ ბზკარედებში გამოყენებული მხატვრული ხერხის, გამეორების საშუალებით პოეტი ცდილობს დაგვანახოს ის სიმძიმე, რაც ამ გაძლებას ახლდა თან.

2009 წელს პოეტი მოინათლა. ეს გახდა მისთვის უდიდესი ემოციური მოვლენა, რომელიც ლექსით გამოხატა. ლექსში არეკლილია ის ტკივილი, რასაც აჭარა განიცდიდა ხანგრძლივი ბატონობის უღლის ქვეშ. რწმენა, რომელსაც თუნდაც გამაჰმადიანებელი აჭარელი ატარებდა, ქრისტეს სახელს უკავშირდებოდა მუდამ. ამიტომაც მიმართავს პოეტი თანამომეტ: „მე მოვინათლე ნუ იტყვი გუშინ“ და ყველას გვახსენებს ქრისტიანი ადამიანის, აჭარელის ტკივილიან წარსულს:

„შემმოსეს უცხო ფესით თუ თავშლით,
მმუსრეს, მასწორეს ქუსლით ქვიშასთან,
მაგრამ შენს გარდა ცრემლიან თვალში
სხვა არაფერი მე არ მიჩანდა“.

შემდგომ კი დასძენს, რომ აჭარელი კაცი თუ ქრისტიანობისკენ ილტვის, ეს ახალი, ამჟამინდელი ნათლობის მადლი კი არა, საუკუნეებით გულით ნატარები რწმენის მადლია.

პოეტი მიიჩნევს, რომ მან ის დაიბრუნა, რაც მისი იყო, რაც მას ეკუთვნოდა, რადგან გულისგულში არასოდეს ჰქონია აჭარელ ქართველს სხვა რწმენა:

„რადგან ჯვრის მეტად შიგ გულისგულში
სხვა რწმენის რწმენა მე არ მქონია!“ – წერს პოეტი.

მისი თვალთახედვით, აჭარა, საქართველოს ერთი მთლიანის ნაწილია, ერთი იმედით, ერთი მომავლითა და აწმყოთი:

„მე ვარ აჭარა! შენ საქართველო!
ორთავე ერთად მხოლოდ ერთნი ვართ
და ერთი რწმენით ვმრავლდებით, ვრთველობთ
და საქართველო ჩვენი ღმერთია“.

ვინ თქვა პოეტის სიმშვიდე, ვინ თქვა ზედისწერასა და რუტინულ ყოფას დამორჩილებული შემოქმედი. ამ მხრივ არც ბატონი ემენია გამონაკლისი. მომავლის იმედი გამოსჭვივის ლექსში: „აუშვით აფრები!“

პოეტი ვერ ეგუება მშვიდი ეთერებით ტკბობას, მას ხიბლავს ბრძოლის, სიახლისაკენ სწრაფვის ჟინი, თუნდაც ანძების ზანზარმა, გრიგალებმა გული შეზაროს:

„აუშვით აფრები,
ასრულდა ოცნება,
გზა მოგვეცეს ღრუბლებმა,
მზის გულში ნავარდის,
აუშვით აფრები,
გაფრენის მოწმე ვარ,
ცის კერპებს დროებზე მეფობა წავართვით“.

აშვებული აფრები – თავისუფალი შემოქმედებითი ქროლოვისა და მოძრაობის სიმბოლოა, გაფრენა კი უმაღლესი პოეტური მისტერია, ურომლისოდაც პოეტის არსებობა ხიბლს მოკლებულია.

გრიგალებსა და ქროლვას მინდობილი პოეტი აღარაფრად აგდებს არც იკაროსთან შესკდომას, არც ანძების ზანზარს და არ გაბზარულ სამყაროს... შეუცნობლის შეცნობა, თავისუფლება ყველაფრად უღირს:

„აუშვით აფრები,
მივენდოთ გრიგალებს,
დე, გული შეზაროს ანძების ზანზარმა.
მივდივარ,
მე უნდა შევასკდე იკაროსს
და თვალით ვიხილო სამყაროს გაბზარვა“.

პოეტს არაფრად უღირს გრიგალი და გრიგალში აშვებული აფრებით გრიგალს ადევნება, რადგან იცის, რომ ცხოვრება ხანმოკლეა, სწრაფწარმავალი:

„გგონია გასცდი ბობოქარ მორევს,
მოიხედავ და.. დგახარ ნაპირთან“.

პოეტს მიაჩნია, რომ ცხოვრების დინებაში, დროის წარმავლობასთან ერთად, წლებს წლები ცვლიან და პოეტის გულის ნაფიქრალსაც წურავს... და როცა „მიწის საყუდარს“ გაცდები, ნაპირიც იქვეა... სიცოცხლის დასასრულიც მოსულა. სიცოცხლე კი პოეტისათვის ტკბილი, თბილი და სანუკვარი. და ლექსში „წიქარეული“ დედის სახელზე იფიცებს:

„რა ლამაზი ხარ სიცოცხლე,
მიყვარხარ, დედას გფიცავარ!“

პოეტის მთელი ცხოვრება შემოქმედებითი წვაა: „ლექსი და კაცი – ორნი ვინთებით – წერს პოეტი ლექსში „მზეა, თოვლია“.

პოეზიას, ლექსებს, მტირალას მთებიდან აფრენილ ციცარად მიიჩნევს. („ლექსო, მტირალას მთებიდან, რო ამიფრინდი ციცარად“).

პოეტის მთელი ცხოვრება მართალი, პირუთვნელი, ღირსეული ადამიანის გზაა, არასოდეს რომ არ გამრუდებია გზასავალი. თავისი სამშობლოს სადიდებლად აქ მკის, აქ ლეწავს:

„ვხან, ვთესე, აქ ვმკე, აქ ვლეწე,
ფქვილი აქა ვფქვი, იქ არა“.

პოეტის მთელი ცხოვრება, მისი ცხოვრების კრედი და მორალი დევს ლექსში „წიქარეული“.

„ვიყავ, ვიცხოვრე, ვიკაცე, ჩუმ-უჩუმრობით, ხმით არა“ – ლექსის ეს ბწკარედეები აბსოლუტურად ეხმიანება პოეტისა და მამულიშვილის ცხოვრების წესს, ჩუმად, თავდახრითა და მუხლჩაუხრელად ემსახუროს თავის მშობლიურ მხარესა და საქართველოს. „სულ ჩემებურად ვიმღერეო“ – სიამაყენარევი გრძნობით აცხადებს პოეტი.

73 წლის შემოქმედი პროზაიკოსი, პოეტი, პუბლიცისტი, მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე დღესაც დაუღალავად დგას ქართული სიტყვისა და კულტურის სადარაჯოზე. მისი შემოქმედებითი აღიარების დასტურია არაერთი ჯილდო და პრემია:

საქართველოს სახელმწიფო პრემია, აბუსერისძე ტბელის პრემია, მემედ აბაშიძის სახელმწიფო პრემია, აკაკი წერეთლის პრემია, ვაჟა-ფშაველას სახელმწიფო ლიტერატურული პრემია, ღირსების ორდენი.

ერთ ბოლოდროინდელ ინტერვიუში პოეტმა აღნიშნა, რომ მისთვის საოცნებოა რუსთველის პრემია და მისთვის ჩვეული ოპტიმიზმით დასძინა: „დაე, იყოს ოცნება!“. ჩვენ კი ვიტყვით: მისი ოცნება უნდა ასრულდეს, რადგან ბატონი ემენი მამულს შეხიდიული მძლავრი ბურჯია თავისი სიტყვაკაზმულობით, პროზითა და პოეზიით, პუბლიცისტიკითა და საზოგადო მოღვაწეობით; მუხლჩაუხრელი მეციხოვნეა, რომელიც აჭარიდან სრულიად საქართველოს იცავს და ეფერება თავისი შემოქმედებით.

გამოყენებული ლიტერატურა

დავითაძე 2001: დავითაძე ე., „დაწყვეტილი სიმები“. ბათუმი, 2001.

დავითაძე 2003: დავითაძე ე., „სოფლის აღმაშენებელი“, ტ. IV-V. ბათუმი, 2003.

დავითაძე 2012: დავითაძე ე., „სოფლის აღმაშენებელი“ ტ. VI. ბათუმი, 2012.

დავითაძე 2014: დავითაძე ე., პოემები.. ბათუმი, 2014.

დავითაძე 2017: დავითაძე ე., ლექსები. ბათუმი, 2017.